

TIDEVARVET

N:r 33: 1929

Sakliga grunder, ledande artikel.

Den stora skolkongressen i Helsingör, som pågår under tre veckor i augusti, behandlas av Emilia Fogelklou Norlindiartikeln "Den nya uppfostran" några intryck.

Elsa Björkman-Goldschmidt berättar om Érich Maria Remarque, hans liv och framtidsplaner, sådana de skildrats av en av hans nära vänner.

Två ungdomliga rörelser — av helt olika slag men med det gemensamma målet att verka för återuppbyggande på olika områden av vad kriget förstört — ha givit anledning till artiklarna om Krigstjänstvägrare samt De vilda barnens samhälle.

I detta nr. foga vi de sista brottstyckena ur Chestertons bok *Livslövande till de föregående* — undrande hur många av våra läsare som tagit del och — liksom redaktionens — haft glädje därav?

Karin Tegel skriver från Italien om vad en italiencare kan säga Om kriget och litteraturen.

Eftertryck av Tidevarvets artiklar tillåtet med angivande av källan.

Smakfulla kransar, alla priser

La fleuriste

6 Malmstorgsgatan
Allm. Norr 6296 Riks 2550

Gör ett besök i

Söders populäraste bageri
BAGARSTUGAN
Bellmansgatan 6 Hornsgatan 37

«Den nya uppfostran»

Några intryck från Helsingör

Det surrar som kring en bitkupa vid Kronborgs gamla ståtliga slott. Dess torn och tinnar restes en gång för att "holde Fremmede ud". Och nu bildar dess gamla riddarsal en glansfull ram kring denna skara människor från hela världen, som vilja söka nya vägar för uppfostran och samförstånd.

Man kunde ta upp många moderna slagord för att karaktärisera riktlinjerna. Man kunde tala om auktoriteternas avrustning eller om relativitetsteori på uppfostrans område. Klarast och bäst uttrycks kanske dessa strävanden därmed, att man vill sätta barnet i centrum och låta de inre krafternas utveckling tråda i förgrunden gentemot all omformning utifrån.

Och många arter och grader av en sådan åskådning äro här representerade. Här finnas fria faglar, som bygga önskeslott utan inskränkning av realitetsgränser; här äro representanter för "den nya psykologien", som söka lägga en fast ve-

Adolphe Ferrière

tsenskaplig grundval, på vilken önskeslotten kunna sänka sig ned i verkligheten. Och här äro slutligen statsanställda pedagoger, som mäta möjligheterna efter de gränser, inom vilka de

själva äro nödgade att arbeta, och anse de andra som idel "amarörer" på uppfostrans område.

Öresundsluftens strömmar salt och frisk in över parker och gator. Röda rosor och violetta clematis klänga i millional utmed husen i kuststräckan norr och söder om Helsingör. Och brokig som blomvärlden är den människoskara, som översvämmar staden vid Sundet. Indien, Kina, Chile, Japan ha skickat ombud hit — för att nu inte tala om U. S. A. och alla de europeiska nationerna. Många kulörer i hud och dräkt.

Då så många kurser och arbetsgrupper på en gång äro i aktion, är det svårt att få ett intryck av det hela. Det är omöjligt att vara i tretton lokalerna på en gång, om man än så gärna ville. Jag kan bara ta fram ett och annat, som frapperat mig personligen.

Låt mig då först nämna d:r Elisabeth Rottens förändriga och klara

Forts. å sid. 4.

Krigstjänstvägrare

Det är ett mycket oansenligt litet blad, som här i landet förmedlar nyheterna från den till War Resisters' International (Krigstjänstvägrarnas internationella) anslutna svenska organisationen, Svenska Krigstjänstvägrareförbundet. Ett enkelt hektograferat pappersark, det är allt. Men lika säkert som att intet redskap är för ringa att tjäna en stor sak, är också att dessa små Meddelanden äro ett stort och allvarligt arbets red.

En dag bland de unga människor, som från olika vägar förts tillsammans inom Krigstjänstvägrareförbundet, är nog för att övertyga om detta. De enkla budskapen till medlemmarnas tjänst rymma i själva verket mycket mera än vad som av deras anspråkslösa omfång kan förmodas.

Är krigstjänstvägraren ett nödvändigt och effektivt led i det allmänna fredsarbetet? Det var den centrala fråga åt vilken förbundet ägnade största tiden av sitt i söndags hållna årsmöte.

Diskussionen fördes bland förbundsmedlemmar tillsammans med en del inbjudna representanter för några andra ungdomliga organisationer med fredsarbete på sina program. Clarté, socialdemokratiska ungdomsklubbar, godtemplarung-

dom. Bakgrunden för diskussionen var en solig ö med träd och gräs och blommor, med Mälarens vatten runt omkring. Den soltrotta skogsbacken med sommarhimlen som tak var en föreläsningssal värdig den viktiga fråga som dryftades.

De invändningar mot krigstjänstvägrarnas betydelse, som framfördes av några bland de närvarande gingo ut på bl. a. följande: Det blir alltid för få människor som, när det gäller, verkligen kunna säga nej. De våga inte eller vilja inte eller kunna inte förena en sådan handling med sina övriga handlingar i livet. Rörelsen får där för en betydelse utöver freds-tidens allmänna, kanske maktlösa fredsarbete. När det gäller allvar kommer krigspsykosens att sopa bort föresatserna och de få, som bli dem trogna, förmå trots allt inte hejda katastrofen.

Man möter här det tyvärr alltför vanliga förnekandet av alla etiska och personliga värden. Man har lika svårt att tro att denna ståndpunkt tas på v riktigt allvar av sina allvarliga förkämpar som att de i verkligheten leva efter idén om egenlyntan som världens motor.

Och slutligen: Om ni vägrar att utföra den av staten fordrade krigstjänsten, varför tar ni inte då kon-

sekvenserna och vägrar all medverkan till statens bestånd, d. v. s. ägnar era krafter åt socialrevolutionens genomförande. Den enda effektiva vägen till målet, nämligen ett angripande av själva orsakerna till krigets onda.

Krigstjänstvägrarna själva företrädde en mångfald av väl genomtänkta synpunkter. I sitt inledningsanförande började med. kand. Stig Holm med en överblick över de svikna fredsloften, som belasta de politiska partiernas samveten, fredstal, som visat sig betyda endast ord. Vi vill inte förhäva oss över politikerna, sade han, som säkerligen ha överväldigande svårigheter att kämpa mot. Men vi behövs.

Krigstjänstvägrarna ha nämligen bl. a. följande synpunkter. Den personliga vägraren är inte bara ett led jämte andra i upplysningsarbetet, ett medel att väcka människor till ett bestämt reagerande inför frågan om krig eller ej. Den kan verka radikaliserande på ett lands hela politik. Det har hänt t. ex. i Schweiz, där en omsvängning kommit till stånd beträffande det socialdemokratiska partiets hela inställning till fredsfrågan. Krigstjänstvägrarnas fängelse har där inte varit förgäves. Och ett namn som professor Ragaz blir ännu ett exempel.

Forts. å sid. 4.

Kanaans land

Man roar sig i ett sällskap med att måla upp framtiden i djurva drag. Mönster och färger i den fantastiska bilden måste ju lånas från i dag. Därför att ingen kan frigöra sig från det, som han i verkligheten sett och vet. Men idéerna överdrivas och utnyttjas, dras godtyckligt ut i någon riktning vilken som helst, och faller någon av de lekande in och pressas till det yttersta på sitt innehåll efter någon metod, som ligger honom om hjärtat.

Lufftrafiken behändigt reglerad efter gatuse, som Chatham tecknad den. Funktionalistiska möbler i djurvull-fulländning, världsspråk och underbara maskiner för tankeutbyte, matsmältning och öddlighet.

Hanterandet med framtiden — tänk om 100 år — är en rolig lek, som alla vuxna barn någon gång vilja syssla med. Den räcker inte länge. När den är slut tar verkligheten åter sin makt och de granna bilderna kastas som en tras i glömskans hörn Och det är inte många, som få vara med om att se, hur framtiden med ett enda slag tar verklighetens form.

Detta är väl vad Svenskbyborna upplevat. En tiodagars resa och de befinna sig, levande med samma liv som för tio dagar sedan, mitt i världen om 200 år. En ny bild drages över den föregående blekande till ett förflutet och får i ett ögonblick herraväldet — som på biografen. Gammalsvenskbybornas verklighet från förra månaden är för alltid försvunnen. Framtiden har omslutit dem, en onasad, aldrig drömd framtid, som ligger i helt annan riktning än den, vilken de skulle ha lekt fram med sin egen gamla verklighet som utgångspunkt.

Med psalmsång och gudstjänst, klädda i hucklen och långärmade kläder har Gammalsvenskbyfolket stigit in i ett jazzens och filmens, industriens och grammofoonmusikens tidevarv. De flydde från en omgivning, där de kände sig som främlingar och sökte sitt verkliga hem. Men vad gingo de ut till att se? Nu om någonsin ha de väl blivit främlingar.

Vi ha lockat dem med skydd och trygghet och gott arbete. Och vi ha tagit emot dem med fester, prinsars, statsministrars och biskopars tal och en stalande press. Och nu krymper all ihop till rättigheten att anlita vår offentliga arbetetförmiddling för platser som dringar och mjölkstorkor.

Den lilla enhet, som Svenskbyborna känna med sig att de alltieljust vilja vara i världen, har här inte så mycket att skaffa. Ty vi komma aldrig att genom deras exempel låta förmå oss att gå klädda i schallerter, gå barfota annat än för nöjes skull och försumma våra tågider för en gudstjänst. Vår vandring på utvecklingens väg göres inte ojord, därför att 900 stamfränder kommit till oss, människor som ännu ha ett par hundra år kvar av samma sträcka.

Men det är svårt att se, hur deras egen omvandling skall ske utan lidande. Vi ha knappt lärt att själva finna oss tillrätta i den tillvaro av 1929 års modell, där mätten på gott och ont lämnats in till justering över lag, där gamla trygga skrankor slopats och riktlinjer suddats ut.

Våra gäster ha två ting att välja på. Antingen få de stå kvar i sin föråldrade tid. Men det är inte lätt att med haka i hand hålla svälten från dörren i ett land, där motorplojen redan börjat sitt segeråg. Eller också måste de snabbnövandans från palmernas värld till klasskampens och radions. Och det blir ett väldigt prov för de enskilda själarna.

Svenskbyborna ha egentligen redan förkunnat sitt val. — Heltare fara vi till Kanada än vi åkingras, säga de. — Ty vi vilja vara tillsammans och dyrka vår Gud som vi varit vana.

Ett överväldigande ansvar tillkommer värdfolket för sådana gäster. Det är bäst att tänka sig för, innan man utfärdar inbjudning till människor, som leva i ett annat århundrade. Cassen.

konsum

**föreningen för lägre
levnadskostnader**

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm

UTGIVARE:
Ada Nilson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wagner,
Elsabeth Tamm,
Honorie Hermelin.

REDAKTIONSEKRETERARE:
Carin Hermelin.

Mottagningstid 10-12.
Telefon Norr 4842.

EXPOSITION:
Telefon Norr 28243.
Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.
Postgiro 1544

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6,-, halvår kr. 3,50,
kvarter kr. 2,-. Lösningsnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
I text 20 öre
per millimeter.
Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929
Wahlstedts Tryckeri Aktieföretag
Storgatan 22

Praktiserande läkare

Infört genom
Stockholms Läkarsällning

Dr Ester Grönblad
Ögon- och Kindläkare
Östgatan 7, 3 tr. hiss.

Mottagn.-tid vard. 1/10-1/11, 3-6.
Sönd. 1/10-1/11. Annan tid efter
överenskommelse pr tel. Söder 11170

Med. Doktor
John Hellström
Kirurgiska sjukdomar.
Nybrogatan 11, 3 tr.

Mottagn. Månd., Onsd., Fred. från
kl. 8, halst efter anmälan pr Tel. Öst.
453 kl. 9-10.

Dr Mauritz Levin
78 Folkungagatan 78, 1 tr.
Allmänpraktiserande.

Vard. 9,30-11, 2,30-5. Sönd. 10-11.
Bost. Birger Jarlsgratan 73, 75, 5 tr.
hiss. Vard. 1-2. Tel. Sö. 8020, N.
16589.

Doktor
Torsten Lindner
NERVSJUKDOMAR
Mästersamlegatan 9.
Invid Biblioteksgatan.

Tel. 1919. Telefonid 9-10 f. m.
Mottagn. enligt överenskommelse.

TANDLÄKARE

Tandläkare
Arnold Ahlström
Birger Jarlsgratan 32, IV.

Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. överensk. pr tel. N. 8350

Tandläkare
Bo Burman
Medl. av Sthlms Tandläkareförening
Birger Jarlsgratan 34

Mottagn. enl. överensk. pr tel. 10290

Tandläkare
Gustaf Backelin,
Strandvägen 1, 2 tr.

Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Rådfrågningsstid kl. 12,1
eller efter Telef. anmälan 74824.

FINFINA
Hönsgårdssäg

inkomma dagligen

Ph. Engfeldts Smöraffär
2 Östermalmsstorg 2
Tel. 70383 Norr 8066

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.Frälsningsarméns
Alkoholisthem
Kurön
(Åtjuter statsbidrag)
Tid timmars ångdötsrens från Sthlm
Prospekt och övriga handlingar skickas från
Socialsekreteraren, Östermalmsgatan 24
Stockholm.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14. Tel. 7575-7576.
f.d. Lea Vattugatan.

STOCKHOLM.
SPECIALITET. Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten,
Förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förklaringsgar.

Advokat Hugo Lindberg

Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Kungsgatan 6 - Stockholm
Tel. 147 99 24 24

Mathilda Staël von
Holstein

Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgsgatan 3, Stockholm
Telefon 288, 289.

Familjerätt, Hyresrätten, Testa-
menten, Boupteckningar, Förfrå-
ningar från landsorten besvaras öns-
kande.

Westerstahl, O.
& Branting-W., Sonja.

Led. av Sveriges Advokatsamfund
Vasagatan 4 Tel. 11218

TANDLÄKARE

Tandläkare
Inga Forssberg
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Folkungsgat. 50, 1 tr. (Götgatspalatset)

Mottagningsstid: Vardagar 10-12
f. m. och 7-8 e. m. Annan tid enl.
överenskommelse pr tel. s. 1524.

Tandläkare
Emil Hjerstedt
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Sibylllegat. 23, 2tr. (vid Östermalmsstorg)
Mottagn. efter överenskommelse
pr tel. 6, 91 91.

Tandläkare
Konrad Granér
(Medl. av Sthlms Tandl.-förening.)
St Eriksgatan 40 III, hiss.
Mottagn. efter överenskommelse
pr tel. Kungsh. 341 97.

Tandläkare
Gunnar Wijkström
Medl. av Sthlms Tandläkareförening
Odengatan 90, el. 84070. Vardagar.
10-1, 5-7,30. Lördagar 10-1, sönd.
12,30-1,30. Kostnadsfri rådgivning.

Tandläkare
Harry Weinberg
Drottninggatan 71 A II tr.
Mottagn.: Månd, Onsd, Fred, Lörd.
11-1. Tisd, Torsd, 4-7. Tel. N.
7551.

Sakliga
grunder

Sommarpolitiken pågår! Det är inte de spännande avgörandenas tid, men förberedelsen till avgörandena. Den frissnade partieförenings förtäring i Dalarna sin föreläsningsserie med angrepp på högern och försvar för Elkmanspolitiken, och Hr. Per Albin Hansson tolkar i Skåne sin eller socialdemokraternas — vilketera frågor man — ställning. Och det är rätt egenomligt, att medan Social Demokraten på förmånlig plats i tidningen och med feta rubriker anför Hr. Elkmans tal ganska utförligt, får Hr. Hansson nöja sig med ett kort sammandrag på sista sidan. Är man en smula generad över att närmare redogöra för innehållet i Hr. Hanssons föredrag, vilket går ut på samarbete med de folkförsinnade, den borgerliga samlingens upphovsmän och socialdemokraternas skarpa motståndare i fjol.

Ha Hr. Ekman och Hr. Hansson gjort upp med varandra, vad de ska säga och delat upp den förvisso svåra uppgiften att för allmänheten framställa ett samgående den emellan som naturligt. Det ser nästan ut, som om Hr. Ekman fått på sin lott att nedsvärta högern, och Hr. Hansson åtagit sig att ur parlamentarisk synpunkt förklara en förening mellan socialdemokrater och frissnade.

Rätt skall vara rätt! Hur är läget oberoende av personliga och partiopolitiska synpunkter. Det är det man söker efter. Är man radikal, önskar man naturligtvis inte högers framgång. Men å andra sidan måste man medge, att högern efter den borgerliga samlingen ägde rätt ställa vissa krav på bistånd från de frissnade, och att det att de frissnade försöka komma ifrån dessa sina skyldigheter genom att hästakt utmåla motpartens fel och svagheter, är ett tillvägagångssätt man icke kan erkänna. Än frissnade och socialdemokrater borde ha vissa gemensamma intressen i *ör lika väl som i fjol* kan icke frångås, men deras samarbete måste grundas på överensstämmelse i vissa åsikter, ej på en tillfällig konjunkturpolitik. Och där ställer man sig frågende. Är det ängrens kval, som närmar de frissnade till socialdemokraterna? Men i så fall varför inte säga det, utan endast predika om andras synder och egen förtäring. Och ha socialdemokraterna någon säkerhet för, att den borgerliga samlingen inte återupptår, så snart den visar sig vara fördelaktigare. — Ännu har inte Hr. Ekman sagt sitt sista ord. Till dessa vi vänta. Men tror någon verkligen, att politiken är något så tillfälligt, att framgång i egentlig mening vinnes utan sakliga grunder?

ERICH MARIA REMARQUE

Hans liv och framtidsplaner

Det var helt naturligt, att *Erich Maria Remarques* namn — som på en gång stigit fram ur det okända till grollaste världsbelysning — skulle komma att omges med legender och sagor, dikterade delvis av brist på fakta, delvis av önskan att vanställa verkligheten. Remarque har nämligen i Tysklands nationalistiska och krigshängare fått många fiender — därför att han, enligt deras åsikt, givit en alltför avskräckande målning av frontlivet.

Ett av de mest allmänt spridda förmodandena är, att namnet Remarque bara är en pseudonym. Om man vänder om bokstäverna, får man fram hans riktiga namn: Kramer! — Det sägs också att Remarque överhuvudtaget ej själv varit med i kriget, utan skrivit av den fallen väns dagbok. En annan omtvaktad version är att det är en Elsassare — en fransman — (namnet låter franskt) som skrivit boken för att avskräcka tyskarna från revanchetanken. Och ännu flera och mera bizarra rykten cirkulerar.

För att få lite reda på alla dessa påståenden har Eder korrespondent vänt sig till en av Remarques närmaste vänner, som f. t. vistas i Wien.

Sagesmannen, som är konstnär, berättar: Jag var för några år sedan i Berlin och ville gärna arbeta för en större tidskrift — såväl med noveller som med illustrationer. Jag gick därför upp till »Sport im Bild» och motogs där av dess bildredaktör — en stilla och lugn — ovanligt sympatisk ung man. Det var Remarque och — *Erich Maria Remarque* är hans verkliga hederliga namn — styrkt av dopattest och dokumenter och allt vad man kan önska . . . Jag började arbeta för »Sport im Bild» och R. och jag blev så småningom de bästa vänner, som ofta åt ute tillsammans om kvällarna. Plötsligt — på en gång — började Remarque att varje afton bryta tidigt upp — och ursäktade sig alltid med att han »hade mycket att göras. — Vi skämtade med honom vad det kunde vara för mystiska arbeten, som var kväll nödgade bildredaktören av en tidskrift till nattarbete? Men R. låg sig inte bekomma — han log och försvann. Ungefär sex veckor varade det — sedan återkom han som vanligt till oss . . . Efteråt berättade han för mig att han skrivit en bok.

Sedan följde en lång tid under vilken Remarque länge förgäves sökte få förläggare — gång på gång — jag tror han varit hos 17 olika förlag — kom manuskriptet tillbaka; ofta bedrömande — men med det beskedet, att krigslitteratur är omöjlig. Tills en vacker dag Ulsteins förlag dock förklarade sig villigt att trycka den. — Nu kom en annan svår konflikt för Remarque. Han ansåg sig inte kunna

stå kvar i »Sport im Bild» Scherls förlag och ge ut sin bok på ett annat — även om Scherl överhuvudtaget inte tryckte böcker, hans penna borde i alla fall tillhöra Scherl, så länge han var anställd där. Skulle boken inbringa så mycket, att han skulle våga lämna sin säkra plats? Det var frågan. Han beslöt våga försöket.

Vad jag vet om hans levnadsbana? — Det är inte så mycket att säga om den. Remarque är född i Tyskland 1898 — hans familj är tysk sedan över ett århundrade tillbaka, tror jag. Så som han skildrat i boken kom han ut i kriget direkt från skolan vid 18 års ålder. Han fick järnkorsen i 1:a klass och, kort före sammanbrottet, officersfullmakt. Han var 20 år när han kom tillbaka hem. Det gällde då för honom att skriva ett arbete och han beslöt att bli folkskollärare. Men han trivdes inte så bra med arbetet och började så småningom att skriva — över allt mellan himmel och jord — fick sina artiklar tryckta, kom till Berlin och så småningom till Scherls förlag, där han som sagt blev bildredaktör för »Sport im Bild» . . .

För tillfället är Remarque i Schweiz för att sköta sina lungor och repa sig. Ett hårt slag har träffat familjen Remarque, i det att dottern — R:s syster — nyligen tagit sitt liv. R. har gift sig och hans unga fru är med honom. Jag hoppas att han kommer till Wien i höst som han lovat, slutar min sagesman. — Jag här inte sett honom sedan han blev en »stor man». — Hur många miljoner tror ni han förtjänat? frågar han leende. Dem unnar jag honom av fullaste hjärta. —

För att fullborda bilden, är det kanske av intresse att höra, vad Hans v. Hülsen skriver i Neue Züricher Zeitung:

»Aldrig föruts», säger Remarque till en vän, »hade jag tänkt på att skriva en bok över kriget. Jag hade just då — på våren förra året — helt andra planer. Jag var anställd som bildredaktör i en tidskrift — men på lediga stunder höll jag på med helt andra saker. T. ex. försökte jag mig på att skriva en teaterpjäs. Men kom inte längd. Jag led under rätt häftiga anfäll av depression. När jag vid försöket att bekämpa den, helt medvetet och systematiskt sökte efter ursprung, kom jag genom denna avseiktiga analys tillbaka till mina krigserfarenheter. Jag kunde också iakttaga det samma hos flera kamrater. Vi voro alla — och äro det ännu — oroliga — utan mål — ibland exalterade — ibland likgiltiga — men i vårt alla innersta — oglada. Krigets skugga hänger över oss också då vi inte tänker på det. Samma dag, som jag kom underfund med det, började jag att skriva, utan att länge fundera. Det räckte i sex veckor — var kväll när jag kom från byrån. Så var boken färdig.»

Arbeiter-Zeitung i Wien berättar om ett annat samtal Remarque haft med en vän. — På frågan om sina vidare planer, svarar Remarque: »Det är ett svårt förhållande för mig. Min bok grundar sig inte på fantasi eller dikt. Om alla förebilderna — som man gjort mig voro samma — om alla dessa människor och händelser verkligen vore uppdyktade — då kunde jag nu vara mycket gladare och ha mera självtillit. Då visste jag nämligen med säkerhet att jag var en bra författare. Men nu tycks mig det som skall komma fullt av tvekel. Det är det som sysselsätter mina tankar nu. Jag måste än en gång börja om alldeles från början.»

E. B. G.

Den slösaktige handlar hur som helst
Alla andra handla kooperativt

«Den nya uppfostran»

Fort. fr. sid. 1.

väsen. Det lyser som en stjärnbild över denna bullrande mängd. Det må ha varit än så stor förvirring under de första dagarna oerhörda påfrestning (med talar-återbud och mycket annat besvärligt) — där Elisabeth Rotten går fram, blir luften ljösom klar och stilla, och all förtret och svårighet att finna sig vandlas om i nya försök.

En helt annan typ är mrs. Enzor, den födda organisterna, med något av imperiets makttygd i sitt glansfulla utprädnade som "chairman" och talarinna.

Utom individualspsykologen d:r Ferrière och dansken G. J. Alvin, var det dessa båda kvinnor, som hade inledningsföredragen i riddersalen första kvällen och som tack vare megafonerna hörides förträffligt i det väldiga rummet.

Största skillnaden mellan gamla skolprogram och nya ligger icke i deras statiska innehåll, det är en skillnad i dynamik", säger d:r Rotten. Det gäller inte bara att upptäcka och utgå från barnet, det gäller att sätta det i levande och organisk rapport med sin samtids krav och behov. Och därför behöva olika tidevarv olika skolprogram. Skolreformen kan inte vara något isolerat. Den måste stå i sammanhang med arbetet på att förvandla hela den värld, där barnet skall leva. Allt hör ihop.

Sådana uttalanden få i d:r Rottens namn en särskild klang. Hon är ju ej blott pionjär på skolans område; hon har mitt under världskriget utfört aktivt fredsarbete. — Belgaren d:r O. Decroly polemiserar dagen efter i någon mån mot d:r Rottens inställning. Han har behov att framhålla också distinktionen, ej blott enheten. (Ligger där någon niss från det undermedvetnas värld i belgarens älskvarda kontrast mot tyskan?)

Bland det tryskan som föll i mina händer på bokhyrån var en uppsats över Gestalttheorie. Den något dunkla skriften gick ut på att visa, att man ingalunda när helheten genom delarnas summa, vare sig det gäller en melodi eller något annat levande. Utan att det tvärtom gäller att varje enskild handling eller företeelse utläsas och så den helhet, varur den sprang fram.

En professor i psykologi vid Berlins universitet, doktor Kurt Lewin, håller en serie föreläsningar, som förtärd denna strömning. Han påvisar skolors olika och tydliga exempel — illustrerade med skioptikon! — hur "likartade" beteenden hos barn kunna framgå av så vitt skilda individuella själsliga situationer, att de alldeles icke kunna ha samma innebörd. Inte heller kan man tala om "en och samma situation" för två olika barn. Till och med om de äro syskon, gör deras individuella förhållanden, att det själsliga läget blir annorlunda. Och det är till detta man måste nå in. D:r Lewin skiljer mellan företeelsestypen, som med nödvändighet kräver insikt i barnets omgivning etc., för att kunna rätt be-

Nanny Johansson:
En ovälkommen.

2a uppl. Häft. 450, inb. 5:75.
Det är en av de mest gripande böcker jag läst på länge... Jag önskar att den måtte spridas vida...
Elin Silén i Härnösandsposten.
I varje bokhandel.
Lindblads Förlag, Uppsala.

Kristjånstvägrare

Forts. från sid. 1

pel på den enskilda människans betydelse för den praktiska politikens gestaltning.

Det förhållandet att en människa absolut vägrar att utföra sådana handlingar som att bränna och kväva andra människor, nämligen vad staten påbjuder i ett gift- och gaskrig, innefattar dock inte att hon nödvändigt måste ta avstånd från alla andra statens krav.

Det gäller emellertid att använda tiden och befästa sitt sinne inför de påfrestningar, som utbrottet av ett kommande krig måste innebära. Och ingenting sådant är möjligt utan en kärna av människor, som leva efter sin innersta övertygelse.

Skulle det "nya kriget" trots alla fredssträvanden bli verklighet, stå vi alla inför alternativet att antingen låna oss åt det vetenskapliga massmördandet — i världskrigets eller världsrevolutionens tecken — eller att, ehuru "effektivitetssynpunkt" till synes lika meningslös, på grundvalen av en etisk övertygelse hävda det personliga avståndstagandets princip. Individuellt sett torde risken vara densamma i båda fallen. Kristjånstvägrarna välja utan tvekan det senare alternativet. De tro, att sådana personliga insatser icke skola vara gjorda förgäves, utan kunna få bli ett effektivt led i det nya fredsarbete, som man alla domedagsprofetier till trots ändå gärna räknar med.

Efter den inledning som Kristjånstvägrareförbundets årsmöte utgjord, kommer att på dess initiativ tillsammans med en ungdomsavdelning av Förbundet för Kristet Samhällets liv en veckas lägerliv att följa på denna samma vackra ö, Tallholmen. Tiden ägnas därvid åt kamratligt samvaro och diskussioner omkring de ämnen, som stå i centrum för de båda förbundens verksamhet, avrustningsproblemet samt broderskapstanken och det ekonomiska livets problem.

C. H.

utan också direkt kan det samma sägas ifråga om rent sexuell irritation — ett rön, som ju ingalunda innebär en nyhet.

Man söker göra människostudiet så allsidigt som möjligt. Skolan skall ställas inför hela barnet, ej blott på sikt på speciella sidor, vare sig intellektet eller minnet eller något annat.

Må vara att mycket som sägs ja-ser och bubblar upp som fragdan på bränningarna och faller sönder till intet mot klipphårda stenar. Och detta är inte bara stenarnas skull. Det är också den lösa strukturen hos idéer, som väl skäddes, men ännu icke blivit kött och blod och nerver inom människorna. Så mycket står dock klart, att man verkligen är på marsch mot nya människoidal och kumskapsideal. Hur vore också annat möjligt?

E. F. N.

CLARTÉ

Tidskrift för socialistisk kultur.
Redaktion: förf. Bertil Almqvist, fil. kand. Leif Björk, fil. stud. Mauritz Komow, förf. Karin Boye, amanuäsen Alf Johansson.
Utkommer med 12 nummer per år. — Prenumerationsavg. för helt år kr. 3, för halvår 1:50. Lösnummer 25 öre.
Adr.: Clarté, Box 443, Stockholm Postgörikonto 2873.

Livslevande

Fort. fr. sid. 3.

är oantastliga, oförvitliga. Det ligger intet orätt i att fyra av en revolver mot en vän, blott man har för avsikt att inte träffa honom, och blott man vet att man inte gör det. Det är inte mer orätt att välja vägen in i ett hus genom dess tak än att öppna en packlåda i dess botten. Det är intet syndigt i att vandra runt jorden och återvända till sitt eget hem — det är inte mer syndigt än att gå runt trädgården och återvända till ingångsdörren. Och det är intet lastbart i att återfinna sin hustru än här, än där, om man blott avstår från alla andra kvinnor och endast håller sig till henne så länge båda äro i livet.

Denne mans andliga styrka har legat där, att han gjort skillnad mellan sedvänja och tro. Han har brutit med det konventionella, men han har hållit budorden. —

Man kan fråga sig, varför Smith ännu som medelålders man fortsätter detta farsarsdale liv, vilket utsätter honom för så många falska anklagelser, och svaret härpå är, att han gör det, emedan han verkligen är lycklig, strålände glad, emedan han är människa och livslevande. Han är så ung, att klättring i träd och däraktiga glada skämt ännu för honom innebära det samma, som de en gång inneburit för oss allesamma. Och frågar ni mig åter, varför just han bland alla andra fötts med dylika otroligt galna upptåg i blodet, har jag ett mycket enkelt svar till hand, ehuru ni inte kommer att godkänna det.

Det finns nämligen blott ett enda svar, och det är beklagligt om ni inte tycker om det. Innoent är lycklig emedan han är oskyldig. Om han kan bryta mot det konventionella, är det emedan han kan hålla budorden. Det är just emedan han icke önskar döda, utan egga till liv, som en revolver alltjämt är lika intressant för honom som för en skolaske. Det är just emedan han inte önskar stjäla, emedan han icke har lust till sin nästas ägodelar, som han uppmuntrar sitt knep (som vi alla beundrar): att ha lust till sina egna ägodelar. Det är just emedan han icke önskar vara otrogen, som han lever i romantiska äventyr; det är just, emedan han älskar en enda hustru som han har hundra smekmånader. Om han verkligen hade mördat någon man, om han verkligen hade övergivit någon kvinna, skulle han icke kunna känna, att en revolver eller ett kärleksbrev liknade en säng — åtminstone inte någon glad säng.

Tro icke, att en dylik hållning synes mig särskilt lätt eller är mig sympatisk i någon högre grad. Jag är en irländare och en viss sorgbundenhet bor inom mig, beröende antingen av den förföljelsete min tro fått undergå, eller av själva denna tro. Om jag talar för mig själv känner jag det, som om människan vore bunden vid sorgen och som om det inte finnes någon väg ur ålderns och tidens avgrunder. Men finnes det någon väg, så är det då vid Gud och St. Patrick just denna... Att helt rätt och slätt vara god — det är månånda vägen, och han har kanske funnit den. Ja, jag ser mig gamle väns Moses se skeptisk ut. Mr. Gould tror inte, att det gör en människa lycklig att i alla avseenden vara god!

— Nej, sade Gould med ovanligt och övertygande glädje, jag tror inte att människan blir lycklig och glad av att i alla avseenden vara god.

— Näväl, sade Michael lugnt, säg mig då en sak. Ven av oss har någon sin försökt det?

En tystnad uppstod lik den tunga tystnaden av en väldig geologisk epok, som väntar framträdandet av en ny och oväntad typ. Slut.

Ring

Tidevarvets exp. Norr 28 243 och begär upplysningar om var Tidevarvet finns att tillgå. Lösnummer säljes i ett flertal tidningsaffärer i alla stadsdelar.

Höstspalten

Hattar och Scarves

Senaste nyheter!

Modesalong "Lees"

Birger Jarls gatan 29'
(vid Engelbeckplan) — Tel. 8248

Höstens Nyheter i Handskar & Vantar

inkomna i

SKÅNSKA HANDSKAFFÄREN

Innehavare: Hilda Janson

GUSTAF NILSSON

DAMSKRÄDDERI

RIDDAREGATAN 19

STOCKHOLM

Tel. 739 09 — 7 d. 739 09

Specialité: Sjuksköterskekappor

Det största strumpurvalet
erbjuda våra 6 specialaffärer

Bredenbergs

Hannaplan 30 Drottningg. 26
Hannaplan 15 Hornsgatan 84 A
Humlegårdeg. 14 Kungsgatan 99

Om Nj eller någon av
edra bekanta
lider av ömma fötter
och har svårt att få lämpliga sko-
don — låt oss visa Eder våra
av läkare, massörer och
tusentals förbrukare
rekommenderade.
ESPLANADSKODON (innes endast)

Lindkvist

Skomagasin
Sibylliegatan 69 Tel. 72209, 6 108